

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Frig Kostümleri Tasarımı Projesi

Doç. Dr. Ali Akın Akyol
Asuman Alpagut
Gülşen Serdar

Makale Geliş Tarihi: 13.03.2020
Yayına Kabul Tarihi: 10.10.2020

Özet

Ülkemizde müzeciliğin günümüzde geldiği nokta her ne kadar sergilemeden ileriye gidemiyorsa da gerek üniversitelerin eğitim programlarında, gerek devlet müzelerinde gerekse özel müzelerde süre gelen yeni gelişmeler, müzelerde daha sistemli eğitim faaliyetlerinin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Müzeler, özellikle çocuklarda hayal gücünün, yaratıcılığının ve estetik duygularının gelişmesini sağlarlar. Nesnelere bakmak, nesnelere çalışmak, karşılaştırma yapmak, anımsamak, nesnelere arasında ilişki kurmak, sınıflandırmak, sorgulamak gibi birçok farklı yöntem ile düşünmenin gerçekleşmesine de yardımcı olurlar. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Frig Yılı etkinlikleri kapsamında hazırlanan "Çocuklarla Frig Esintileri" isimli kostüm tasarımı projesi ile pilot grup olarak seçilen Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Özel İlköğretim Okulu öğrencileri Frig Uygurluğunu tanıtmak misyonunu üstlenmişlerdir. Frig Uygurluğu ile günümüz arasında bağ kurmayı, Friglerin kıyafetleri yardımıyla sosyal ve kültürel yapıları hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan proje çalışmalarını kapsamında Friglere yönelik arkeolojik eser ve yayınlar taranmış, gerçeklerine oldukça yakın özel olarak tasarlanan kostümler "Müzeler Haftası Etkinlikleri"nde Kültür ve Turizm Bakanı'nın da katılımı ile kamuoyuna sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Antik Kostümler, Kostüm Tasarımı, Frig Kostümleri, Müzede Eğitim

ANATOLIAN CIVILIZATIONS MUSEUM PHRYGIAN COSTUME DESIGN PROJECT

Abstract

Although the point that our museum in our country today is not able to move forward from the exhibition, new developments in museums education programs, state museums, private museums and more systematic educational activities in museums are required. The museum allows the imagination, creativity and aesthetic feelings to develop, especially in children. They also help to think through many different methods such as looking at objects, working with objects, making comparisons, remembering, establishing relationships between objects, classifying, questioning. The students of the Ankara University Development Foundation Private Primary School, who was selected as the pilot group with the project of "costume design with children" prepared within the scope of the Anatolian Civilizations Museum Phrygian Year activities, undertook the mission of introducing the Phrygian Civilization. Antique sources were scanned within the scope of project works aiming to make connections between the Phrygian civilization and the present and to learn about the social structures with the help of Phrygian clothes, the costumes which were specially designed very close to the facts were presented to the public in the "Museum Week Activities" with the participation of the Minister of Culture and Tourism.

Keywords: Anatolian Civilizations Museum, Ancient Costumes, Costume Design, Phrygian Costumes, Education in Museum

Doç. Dr. Ali Akın Akyol, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Gölbaşı, Ankara. E-posta: ali.akyol@hbv.edu.tr. ORCID: 0000-0002-4174-575X.
Asuman Alpagut, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara Kalesi, Gözcü Sokak No:2, Ulus, Altındağ, Ankara. E-posta: asumanalpagut@gmail.com ORCID: 0000-0003-2740-5780.
Gülşen Serdar, Gala-Xi Tekstil Giyim Ltd. Şti, Balgat, Ankara. E-posta: gulsen@gala-xi.com. ORCID: 0000-0002-8886-3278

1. Giriş

Müzeler, çağdaş toplumların en önemli kültürel merkezleridir ve ziyaretçilere çok kültürlülüğü tanıma fırsatı verir. Müzeler insanlar tarafından üretilen eserlerin farkına varılmasını ve kültürler arası iletişimi sağlar. Aynı zamanda insanlık tarihini nesnelere sunarken, yaratıcı düşünceye sahip insanların yetişmesine katkıda bulunur (Akyol ve Köksal-Akyol, 2015: 102). Müzeler okulların amaçlayıp kolaylıkla gerçekleştiremediği, düşünceyi kamçılayan ve geliştiren eğitim yapabilecek güce sahiptirler. Koleksiyonlarında özel değere sahip eserleri sergileyerek, ziyaretçilerde “güzel” duygusu ve beğenin oluşmasını sağlar. Bireyin kendi kültürü ile başka kültürleri tanıması, benzerlik ve farklılıkları görmesi, hoşgörü ile yaklaşması, empatik becerisini, hayal gücü ve yaratıcılığını geliştirmesinde müzelerin etkili olduğu kabul edilir. Ayrıca müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması ile eğitimin kalitesinin arttığı da bir gerçektir (Atasoy, 1999: 32; Gurian, 2006: 12; Kuruoğlu-Maccario, 2002: 277; Paykoç ve Baykal, 2000: 102; Riviere, 1962).

Müzeler, özellikle çocuklarda hayal gücünün, yaratıcılığın ve estetik duygunun gelişmesini sağlayarak; nesnelere bakmak, nesnelere çalışmak, karşılaştırma yapmak, anımsamak, ilişki kurmak, sınıflandırmak, sorgulamak, somut gözlemlerden soyut kavramlara geçmek, bilinenden bilinmeyene uzanmak, belirgin gözlemlerden genellemelere ulaşmak gibi birçok farklı yöntem ile düşünmenin gerçekleşmesini sağlamaktadır (Abacı, 2003: 2; Hooper-Greenhill, 1994: 47). Sınıf ortamında, geleneksel öğretim biçimleri ile zorluklar yaşayan ve öğrenmeyi zor bulan bazı öğrenciler, müze ortamında nesnelere ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla daha kolay öğrenebilirler (Hein, 1998: 151).

Müzedeki eğitim, toplumun gelişmesi, estetik olgusunun yerleşmesi, yaşanan anın, geçmişin ve giderek geleceğin açıklanması, yorumlanması, toplumsal değişimlerin yönlendirilmesi ve halkın eğlenirken gelişmesi, zamanın değerlendirilmesine yönelik bir eğitimidir (Atagök, 1999: 224). Müzeler diğer eğitim kuruluşları gibi çağın kendisine yüklediği eğitsel görevin farkına vararak, çağdaş müzecilik anlayışı doğrultusunda aktif öğrenmenin gerçekleştirilebileceği bir öğrenme ortamı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla müzelerin, artık nesnelere korunduğu ve sergilendiği yerler olmadığı, bir eğitim kurumu da olduğu tüm dünyada kabul görmüştür.

Müzeler, okullarda kitapların ve işlenen derslerin açıkça ortaya koyamadıklarını nesnelere aracılığı ile çocuklara sunar. Koleksiyonlarında sundukları en iyi örneklerle beğeni düzeyini yükseltir, yaratıcılığın gelişimini destekler. Geçmiş birikimleri korur ve topluma bunları sunarken insanlığın doğal geli-

şimini belgeler. İnsanların sanat ürünlerine yönelik çok yönlü düşünmesini sağlar (Artut, 2009: 120). Müzeler nesnelere bakmak, nesnelere çalışmak, karşılaştırma yapmak, anımsamak, ilişki kurmak, sınıflandırmak, sorgulamak, somut gözlemlerden soyut kavramlara geçmek, bilinenden bilinmeyene uzanmak, belirgin gözlemlerden genellemelere ulaşmak gibi birçok farklı yöntem ile düşünmenin gerçekleşmesini sağlar. Sınıf ortamında, geleneksel öğretim biçimleri ile zorluklar yaşayan ve öğrenmeyi zor bulan bazı öğrenciler, müze ortamında nesnelere ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla daha kolay öğrenebilirler (Hein, 1998: 151). Bu anlamda müzelerin, eğitim amaçlı yaygın eğitim kurumları gibi kullanılması önem kazanmaktadır.

Ülkemizde 150 yıllık geçmişi bulunan müzeciliğin, günümüzde geldiği nokta her ne kadar sergilemeden ileriye gidemiyorsa da son yıllarda gerek üniversitelerin eğitim programlarında gerek devlet müzelerinde gerekse özel müzelerde süregelen yeni gelişmeler, müzelerde daha sistemli eğitim faaliyetlerinin başladığını göstermektedir (Demirdelen, 2003: 334).

2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde Çocuklara Yönelik Eğitim Projeleri

“Sergileyen” ve “gösteren” müzecilik anlayışından “paylaşan” ve “eğiten” müzecilik anlayışına doğru gerçekleşen dönüşümü yaşayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde bir “eğitim bölümü” oluşturulmasının gerekliliği 2003 yılında gündeme gelmiş, IV. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi’nde “Anadolu Medeniyetleri Müzesi Eğitim Seksiyonu Projesi” adıyla çerçevesi belirlenmiş bir proje olarak sunulmuş ve ilerleyen yıllarda hayat bulmuştur (Akyol, Koman, Baysuğ, Yılmaz, Thomas-Özel, Demirdelen, 2004: 437). Yıllar içinde müze bünyesinde ve zaman zaman okullarda düzenlenen konferans ve seminerler ile başlayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi eğitim etkinlikleri, Müze Müdürlüğü’ne bağlı bir birim olarak çalışan “Müze Eğitim Birimi” tarafından müze eğitiminin amaç ve programları doğrultusunda eğitim çalışmalarını 2002-2009 yılları arasında farklı proje başlıkları altında sergilemiştir (Demirdelen, Alpagut, Demirtaş, 2005: 59). Gerçekleştirilen projeler ile çeşitli gruplara ve müze gönüllülerine arkeoloji ve müze eğitimi konularında eğitimler verilmiş, çocuklar için yıllık çocuk takvimleri hazırlanmış (2007-2009), bir eğitim seti projesi (2006-2009) ile de Anadolu uygarlıkları hakkında eğitim kitapları oluşturulmuştur (Akyol, Paykoç, Dizdar-Terwiel, Köksal-Akyol, Aslan, Gürçay, Denizli, 2012: 174; Akyol, 2016: 44; Denizli, Alpagut, Demirdelen, Metin, Demirtaş, Akyol, 2006: 36; Denizli, Tırpan, Demirtaş, Alpagut, Demirdelen, Metin, Geleri, Çelik, Gündüz, Günay, Yıldız, Bayram, 2007: 37; Denizli, Akyol, Paykoç,

Köksal-Akyol, Dizdar-Terwiel, Aslan, 2010: 17).

Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde gerçekleştirilen müze eğitimi çalışmalarının odağında "Müze Eğitim Birimi" yer almıştır. Müzedeki arkeoloji ve sanat tarihi alan uzmanları, akademisyenler ve gönüllüleri içine alan yıllık, dönemlik ve aylık olarak planlanan eğitim etkinliklerine ait yapılması öngörülen projeler, "Eğitim Birimi Toplantıları"nda görüşülerek programlanmaya çalışılmıştır. Eğitim birimi toplantılarına; müze eğitim birimi üyeleri ile birlikte akademisyen eğitim danışmanları ve sivil toplum örgütleri de katılmıştır. Eğitim toplantılarında oluşturulan programlar aracılığı ile müzeye randevulu olarak gelen okul grupları için daha etkin, daha eğlenceli ve daha bilinçli eğitim etkinlikleri gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. "Anadolu Uygarlıkları" konusunda didaktik bilgiler vermek yerine, müzenin eğitim ortamında (müze eğitim atölyesinde) özellikle çocukların ve gençlerin düş gücü ve yaratıcılığını artırmayı, geçmiş ve günümüz kültürleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikleri anlayabilmekten yola çıkan hedefler belirlenmiştir (Akyol, 2016: 43; Hooper-Greenhill, 1994: 47; Onur, 2000: 48). Bir tema çevresinde (Hititler, Frigler, seramik, takı vb.) şekillenen bu projelerde, farklı alanlardan uzman ve bilim insanlarının yönlendirdiği yüz yüze öğrenme yöntemlerini kullanan, ıraksak ve evrensel bakışı destekleyen, yeni bilgilerin üretimine imkân veren, özgün nitelikler taşıyan içerikler/süreçler/sunumlar/çıktılar oluşturulmaya çalışılmıştır (Akyol, 2016: 44; Akyol ve Alpapat, 2012: 1087; Özbek, Akyol, Köksal-Akyol, 2017: 139).

3. Bir Proje Teması Olarak Seçilen Frig Uygarlığı

Frigler, Ege Göçleri ile Anadolu'ya gelen Balkan kökenli boylardan biridir. Tarihçi Herodot ile coğrafyacı Strabon'a göre Frigler, Avrupalı bir kavimdi ve Anadolu'ya gelmelerinden önce "Brigler" olarak anılıyorlardı. Ancak siyasi bir topluluk olarak ilk defa MÖ 750'den sonra ortaya çıkmışlardır. Hint-Avrupa kökenli oldukları halde kısa bir süre içinde Anadolu'lulaşmışlar ve bir yandan Helen, öbür yandan Geç Hitit etkileri altında kalmış olmakla birlikte özgün ve Anadolu'ya bir kültür oluşturmuşlardır. Friglerin maden ve ağaç işçiliğinde, dokumacılıkta ürettikleri eserler Helen piyasasında beğeni kazanmış ve Helenli ustalar tarafından taklit edilmişlerdir. Makara kulpulu bronz tabaklar ve bronz kazanlar; dönemin "teknolojik" bir başarısı olan altın, gümüş ve bronzlardan yaylı çengelli iğneler (fibulalar); değerli madenlerden giysi kemerleri, tokalar ve zengin bezemeli tekstil ürünleri; geometrik desenlerle süslü mobilya eşyası bunlar arasındadır. Frigler, Helenlere ayrıca müzik alanında da esinlenme kaynağı olmuşlardır (Akurgal, 2005: 267-269).

Friglerin bilinen ilk kralı ülkenin başkenti Gordion'a adını veren Gordias'tır. Dağınık Frig topluluklarını siyasi bir birlik altına toplamayı başaran bu kral ve yaşadığı dönemin siyasi olaylarıyla ilgili bilgilerimiz yok denecek kadar azdır. Tarihçi Arianos'a göre Gordias Thelmessos'lu (Fethiyeli) bir kadınla evlenmiş ve Midas adını verdiği bir oğlu olmuştur. Midas Friglerin bilinen tek kralıdır (Araştırmacılar Frig krallarının hepsine Midas denildiğini belirtmektedirler). Midas'ın ünü kendi ülkesinin sınırlarını aşmış, Batı Anadolu kıyılarındaki Yunan kentlerine, hatta kıta Yunanistan'na dek yayılmıştır (Akurgal, 2005: 266).

Anadolu ve dünya kültür tarihinde derin izler bırakan Frigleri, sınırlı sayıdaki yazılı kültür belgeleri ve tam olarak çözülememiş somut arkeolojik buluntuları, mitolojik öyküleri, dekoratif sanatları ile etkiledikleri Helen kültürü üzerinden tanımaktayız. Anadolu'nun diğer halkları gibi Frigler hakkında da görsel bir imge oluşturulabilmiş değildir. Frigler hakkında bilinen en sağlam imge Kral Midas ve onun Helen Mitolojisi'nden takip edebildiğimiz mitolojik öyküleridir. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Frig Yılı (2008) eğitim etkinlikleri kapsamında Frig Uygarlığı, bir kostüm tasarımı projesi ile ele alınmıştır.

4. Frig Kostümlerinin Tasarımı

Anadolu Medeniyetleri Müzesi "Çocuklarla Frig Esintileri Frig Kostümleri Tasarım Projesi" çalışmalarına arkeolojik kaynakların taranması ile başlanmış, günümüze ulaşabilmiş arkeolojik buluntuların üzerinde yeralan oldukça sınırlı görsellerden Friglerin giyim kültürüne ait detaylar üzerinde yoğunlaşmıştır (Şekil 1).

Friglere ait giysilerin türleri (asker, sivil, kadın erkek giysilerinin alt/üst bölümleri vb.), kumaş türü, işlemeleri/süslemeleri, dikim tarzı, rengi ile şapka, kemer, kuşak, uzun çorap, ayakkabı, kılıç, kalkan ve mızrak gibi unsurlar ile tercih edilecek aksesuarlar elde edilen kaynaklardan anlaşılmasına çalışılmıştır (Sivas ve Sivas (Ed.), 2007: 234).

Bu veriler üzerinden Projeye destek olan tasarım firmasında (Gala-Xi Tekstil Ltd. Şti.) kostüm ve aksesuarların üretim ve tasarımları için öncelikle eskizler hazırlanmıştır (Şekil 1). Çizilen eskiz ve silüetler arkeoloji ve eğitimcilerden oluşan proje grubunun değerlendirmesine sunulmuş, onayı aldıktan sonra kostümlerin kalıpları yapılmıştır. Amerikan bezinden yapılan kalıplar, pilot grup olarak seçilen ilköğretim kurumu (Ankara Üniversitesi Geliştirme

Vakfı Özel İlköğretim Okulu) öğrencilerine¹ sunulmuş, seçilen öğrenciler üzerinde provaları yapılmıştır (Şekil 2). Bu döneme ait giysileri oluşturan kumaşların doğal (ten rengi keten ve pamuk dokuma ile üzerlerinde pileli şifon ve saten, cinlerde altın renkli jarse kumaşlar) ve çocukların hareketlerini kısıtlamayacak nitelikte olmasına önem verilmiştir. 6 türdeki başlıktan Kybele'nin şapkasında (içi pamuklu kumaşla kaplı), başlık ve giysilerin kenarlarında meander motifli şeritler kullanılmıştır. Ayakkabılar bale pabuçlarından (babet), kılıç ve kalkanlar ise demirden özel olarak imal edilmiştir.

5. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Frig Esintileri Kostüm Tasarımı Projesi Çalışmaları

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Frig Yılı (2008) ve Müzeler Haftası (18-24 Mayıs 2008) etkinlikleri kapsamında kurgulanan "Çocuklarla Frig Esintileri Frig Kostümleri Tasarımı Projesi" için pilot grup olarak seçilen Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Özel İlköğretim Okulu öğrencileri Frig Uygarlığı'nı tanıtmak misyonunu üstlenmişlerdir. Frig Uygarlığı ile günümüz arasında bağ kurmak, Frig Uygarlığı kıyafetleri ile Friglerin sosyal yapısı hakkında bilgi edinmek, Çocukların, müze ortamında Friglerle ilgili drama çalışmalarına katılımlarını sağlamak amacıyla gerçekleşen proje çalışmalarına "Frig Kralı Eşek Kulaklı Midas" temasını içeren drama süreci ile başlamıştır. Günümüze ulaşan arkeolojik kaynaklar taranarak (Şekil 1) Frig uygarlığı hakkında bilgilendirilen proje grubu öğrencileri, okullarında gerçekleşen iki oturum boyunca kendi seçtikleri ve süreç boyunca özümstedikleri tarihi kişilikleri (Tanrıça Kibebe, Kral Midas, Kraliçe Nana, Frig rahibi, Frig komutanı, Frig askerleri, Frigyanın kızları ve erkekleri olarak) kendileri için özel olarak tasarlanan kostümlerle bir duruş haline getirmişlerdir (Şekil 2,3).

¹ Çocuklarla Frig Esintileri Frig Kostümleri Tasarım Projesi Grubu: Hikmet Denizli (Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü-Proje Başkanı), Ali Akın Akyol (Proje Koordinatörü), ICOM Türkiye Milli Komitesi (Proje Finansörü), Hikmet Denizli, Emel Yurttagül, Nihal Tırpan, Asuman Alpagut, Banu Aygün, Tolga Çelik (Anadolu Medeniyetleri Müzesi Proje Müze Araştırma Belgeleme Grubu), Prof. Dr. Aysel Köksal Akyol, Ali Akın Akyol (Proje Danışma Grubu), Gülşen Serdar, Ayşegül Serdar, İkbâl Özdek, Nuran Göde, Selma İçlik, İkbâl Bayhan, Hüsnâ Dışbudak (Proje Tasarım Grubu Gala-Xi Tekstil), Prof. Dr. Yetkin Güngör (Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Başkanı), Nazlı Yılmaz (Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Okulları Özel İ.Ö.O. Müdürü), Neriman Altun, Gamze Altınoklu, İsmail Hayta (Müdür Yardımcıları), Mebrure Sipahi (Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni), İlknur Şen (Görsel Sanatlar Öğretmeni), Mesude Özcan (Görsel Sanatlar Öğretmeni), Sevgi Yılmaz (Sınıf Öğretmeni), Gökçe Alpman (Kibebe), Mertcan Yılmaz (Kral Midas), Gözde Atağ (kraliçe), Doğa Koçali (kralın kızı), Yılmaz Oğuzhan Demir (rahip), Yavuz Işık Özduman (komutan), Mert Orhan Ömerbeyoğlu, Atakan Saraçyakupoğlu, Ömer Sayılğan, Alp Fahri Ardiç, Bora Ecer, Furkan Serdar, Emre Serdar Mert Bayhan (askerler), İpek Somuncu, Duru Kaman, İrmak Dilek, Defne Korkmaz, Yankı Alataş, Öykü Ayaz, Göksü Kendirli, Eylül Özel (halk - kızlar), Andaç Soydar, Berkan Balaman, Umur Şenler, Arda Paksoy, Uğurcan Yeğen, Yüksel Özcan, Defne Akyol, Doğa Tan Akyol, Taç Tuga (halk - erkekler).

Proje grubu, 2008 Yılı Müzeler Haftası Etkinlikleri'nde dönemin Kültür ve Turizm Bakanı ve Ankara Altındağ İlçesi Belediye Başkanı'nın da katıldığı çeşitli platformlarda (Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve Altındağ Belediyesi ile Gordion Müzesi'nde) Frigya uygarlığını anlatıp özel tasarım kostümlerini akranlarına ve kamuoyuna sunmuşlardır (Şekil 4).

6. Sonuçlar ve Değerlendirmeler

Bir ülkenin müze-okul işbirliğini gösteren müze eğitim politikasının en önemli halkalarını ulusal kültür politikaları ile ulusal eğitim politikaları oluşturmaktadır. Zincirin bir tarafında müzeler bulunurken diğer tarafında da en kalabalık grubu okul grupları oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda tarih eğitimi adına okul dışı etkinlikler için sunduğu tek içerik her yıl Müzeler Haftası'nda (18-24 Mayıs) müzelere yapılan ziyarettir. Eğitim sisteminde arkeolojik objeye yaklaşım ve uygarlıkların maddi kalıntıları üzerinden bir anlatım bulunmadığı için bilgiler öğrencilere ulaşmamaktadır. Buna bilgi donanımına sahip olmayan eğitimciler de eklenince tarih eğitimi sadece kahramanlar tarihi üzerinden sunulabilmektedir. Diğer taraftan müzelerin de uygulanabilir, ihtiyaçlara göre geliştirilebilir bir müze eğitim politikası olmalı, her müzenin ve o bölgedeki tarihi dokuya yakınlık gösteren bir eğitim sistemine yoğunlaşmış okulların da mevcudiyetine göre farklılık göstermelidir. Her okulun kendi koşulları içinde bir müze eğitimi politikası oluşturabilmesi, bir öğretim aracı olarak müzelerden daha fazla yararlanabilmesi için okulların, müzelerin içeriği ve programları konusunda sürdürülebilir planlamalar yapmaları gerekmektedir. Aynı şekilde, müzelerin de öğrenci ve öğretmenlerin gereksinme ve beklentilerine ilişkin politikaları olmalı, ortak çalışmaları sağlayacak eğitim etkinlikleri ve projeleri oluşturabilecek kanallara sahip olmaları da önemlidir. Müze-okul işbirliği ile gerçekleştirilecek kısa ve uzun erimli projelerle çocukların eğitim sisteminde geçmişe bakışları ideale taşınabilecektir. Müze mekanlarında (müzelerde eğitim bölümlerinin bulunması ve oluşturulması), geçmişin maddi kalıntılara yakın, çeşitlendirilmiş ders malzemeleri ile zamana yayılmış (sadece müzeler haftasıyla sınırlı olmayan) proje bazlı (belli konu başlıklarında çerçevelenmiş ama çocukların içini doldurduğu) çalışmalar yapılmalıdır. Drama gibi metotları da içeren bu türde müze çalışmaları, yaparak öğrenmenin kalıcı niteliğini çocuklara sağlayacaktır.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi eğitim çalışmaları kapsamında okul-müze ilişkisinin bir örneği olarak ilköğretim okulu öğrencileriyle "Çocuklarla Frig Esintileri Frig Kostümleri Tasarım Projesi" gerçekleştirilmiştir. Bir çok ilki barındıran bu proje, alanında uzman danışmanlar (çocuk gelişimi, sanat tarihi ve arkeoloji kökenli) ile tasarım grubunun ortak çalıştığı, müzeden

belli bir mali kaynağın ayrılması ile malzeme ve kostüm tasarımı yönünden zenginleştirilmiş, sürece yayılmış bir eğitim çalışması olarak kurgulanmış, ülkemizdeki müzelerin vitrin yaptığı Müzeler Haftası etkinliklerinde resmi program içine alınarak sunumu da gerçekleştirmiştir. Tasarlanan kostümler müzede daha sonraki yıllarda da farklı eğitim projelerinde kullanılmıştır. Projenin ana hedefini oluşturan, müzelerin eğitim çalışmaları ile özellikle çocukların yaşantıya dayalı aktif eğitim/öğretimin gerçekleştiği bir müze ortamının oluşması, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde gerçekleşen bu proje ile sağlanmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak; müzeler tüm eğitim gruplarının (okul grupları, özellikle de gönüllüler ve STK'lar) çalışmasına olanaklı hale getirilmeli, mekan tasarımı ve sergilemeye önem verilmeli, müzelerde planlı etkinlikleri uygulayabilen eğitim birimleri oluşturulmalı, eğitim planlamasına müze eğitimi de alınmalı, her yaş grubu ve amaca yönelik eğitim paketleri ile müzelerde eğitim çalışmaları sürekli ve sürdürülebilir kılınmalıdır.

Kaynakça

Abacı, O. (2003). *Müze ve Eğitim*. K. Tezcan Akmeahmet (Editör) *Eğitim Ortamı Olarak Müzeler*. İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, 1-16, İstanbul.

Akyol, A.A., Koman, E., Baysuğ, A., Yılmaz, M.O., Thomas-Özel, C., Demirdelen, H. (2004). "Anadolu Medeniyetleri Müzesi Eğitim Seksiyonu Projesi". Müge Artar (Ed.). *Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇOKAUM)*, Yayın No: 11. 437-446, Ankara.

Akyol, A.A., Paykoç, F., Dizdar Terwiel, C., Köksal Akyol, A., Aslan, N., Gürçay, B. ve Denizli, H. (2012). "Çocuk ve Tarih Dostu Kitaplar: Senden Önce Anadolu Projesi Eğitim Kitapları", Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOGEM), 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu-Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, 173-179.

Akyol, A.A., Alpagut, A. (2012). *Educational Projects For The Children At Anatolian Civilization Museum Between The Years 2002-2008*, *Journal of Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume: 51 (2012), 1087-1096.

Akyol, A.A., Köksal-Akyol, A., (2015). "Museums and Early Childhood Education", *Global Journal on Humanities & Social Sciences*, 2015: Vol 1, No: 1, 101-108.

Akyol, A.A. (2016). "Alternatif Eğitim Ortamı Olarak Müzeler: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Eğitim Projeleri", Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Özel Okulları ANKÜ Gelişen Öğrenci Gelişen Öğretmen Sempozyumu, 9 Nisan 2016, *Bildiriler Kitabı Yayın No: 1*, Ankara, 43-59.

Akurgal, E. (2005), *Anadolu Kültür Tarihi*, Tübitak Popüler Bilim Kitapları.

Artut, K. (2009), *Sanat Eğitimi, Kuramları ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık.

Atagök, T. (1999). *Yaşayan Müze ve Eğitim*, *Sanat Dünyamız*, 71, 223-227.

Atasoy, N. (1999). "Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi". *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. Tomur Atagök (Derleyen). *Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını: SBE. MZE.99-001*, 31-142.

Demirdelen, H. (2003). "Müze Eğitimi Uygulamaları". *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2002 Yıllığı*, Sayı: XVII, Dönmez Offset, Ankara, 331-341.

Demirdelen, H., Alpagut, A., Demirtaş, N. (2005). "Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin 2003-2004 Yılı Eğitim Etkinlikleri, Müze Eğitim Atölyesi ve Çocuk Şenlikleri". *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2003-2004 Yıllığı*, Sayı: XVII, DÖSİMM Basımevi, Ankara, 55-85.

Denizli, H., Alpagut, A., Demirdelen, H., Metin, M., Demirtaş, N., Akyol, A.A. (2006). "Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2005-2006 Yılı Eğitim Etkinlikleri, Müze Eğitim Atölyesi, III. Müze Çocuk Şenliği ve Roma Hamamı I. Çocuk Olimpiyatları", *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2005 Yıllığı*, Sayı: XIX, DÖSİMM Basımevi, Ankara, 35-85.

Denizli, H., Tırpan, N., Demirtaş, N., Alpagut, A., Demirdelen, H., Metin, M., Geleri, C., Çelik, T., Gündüz, U., Günay, S., Yıldız, B., Bayram, S. (2007), "Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2006-2007 Yılı Eğitim Etkinlikleri, Müze Eğitim Atölyesi, IV. Çocuk Şenliği ve II. Çocuk Olimpiyatları", *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2006 Yıllığı*, Sayı: XX, DÖSİMM Basımevi, Ankara, 35-87.

Denizli, H., Akyol, A.A., Paykoç, F., Köksal-Akyol, A., Dizdar-Terwiel, C., Aslan, N. (2010). "Senden Önce Anadolu Projesi Eğitim Kitapları", 7. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı. 17-18 Nisan 2010, Sabancı Üniversitesi, İstanbul, s. 17.

Gurian, E. (2006). *Along the Continuum, Museums and Possibilities*. *Open Museum Journal*, 8, 12.

Hein, G.E. (1998). *Learning in the Museum*, Routledge, London.

Hooper-Greenhill, E. (1994). *Museum and Their Visitors*, Routledge, London.

Kuruoğlu-Maccario, N. (2002). "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanılması". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (15); 275-285.

Onur, B. (2000). "İletişim ve Eğitim Ortamı Olarak Müzeler" *1999 Yılı Anadolu Medeniyetleri Konferansları*, 47-57.

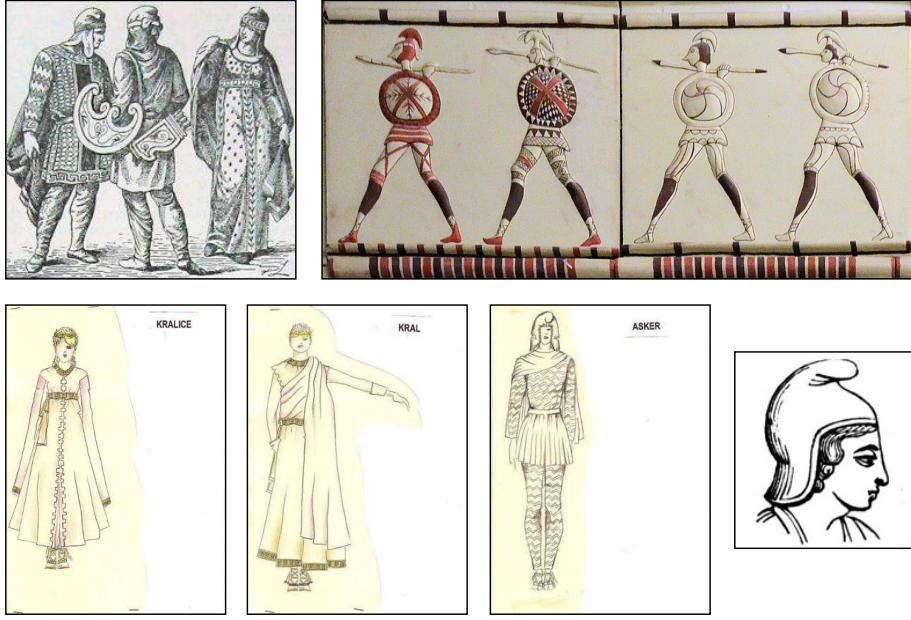
Özbek, G., Akyol, A.A. Köksal Akyol, A. (2017). "Ankara'daki Müzelerin Eğitim İşlevleri Açısından İncelenmesi", *Milli Eğitim – Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 214, 137-154.

Paykoç, F., Baykal, S. (2000). *Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma*. *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Vakfı, 102-113. İstanbul.

Riviere, G.H. (1962). *Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında UNESCO Bölge Semineri (7-30 Eylül 1958)*, İstanbul Matbaası, İstanbul.

Görsel Kaynakları

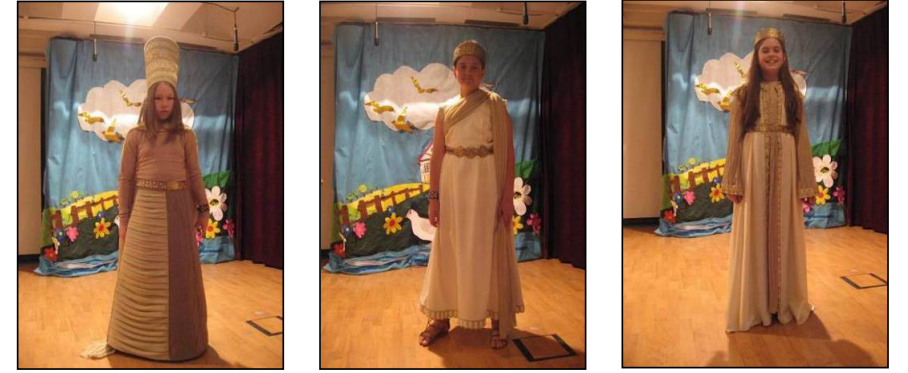
Sivas, H. ve Sivas, T.T. (Ed.). (2007). *Friglerin Gizemli Uygarlığı-The Mysterious Civilization of the Phrygians, Friglerin Gizemli Uygarlığı Sergisi Kataloğu*, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, s. 234.

Şekil 1. Antik kaynaklar taranarak dizayn edilen kostümlerin ilk eskizleri (Sivas ve Sivas (Ed), 2007: 234)

Şekil 2. Tasarlanan kostümlerin Ankara Üniversitesi Vakıf Okulu'nda prova alması

Şekil 3. Tasarlanan Frig Kostümleri (yukarıdan aşağıya): Tanrıça Kibele, Kral Midas, Kraliçe Nana, Rahip, Komutan, Askerler, Kızlar ve Erkekler

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

Şekil 4. (a) Frig Kostümleri Tasarım Projesi Grubu, (b) Kültür ve Turizm Bakanı'nın katılımı ile Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde yapılan sunum, (c) Müzeler Haftası Etkinlikleri kapsamında proje grubunun Altındağ Belediyesi'nde sunumu, (d) Proje grubunun Gordion Müzesi'nde Polatlı'dan gelen okullara sunumu, (e) Grubun ulaşımını sağlayan özel otobüs ile (f) Gordion Müzesi'ne gelişi